

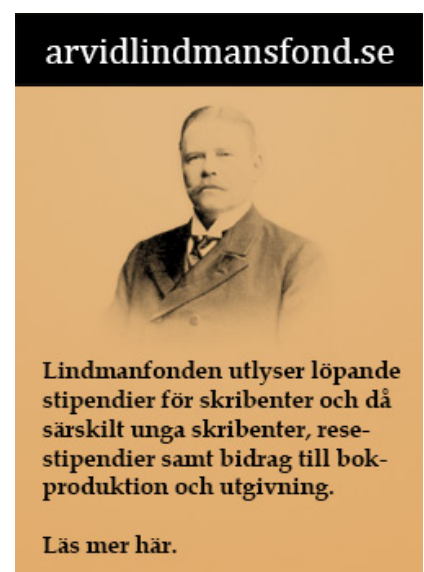
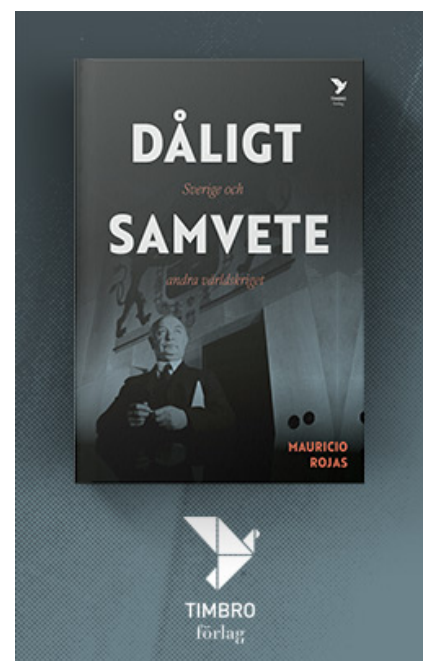

7 MARS 2025

Rainer Zitelmann: Mer kapitalism är det enda svaret på fattigdom och miljöproblem

För 31:a året i rad har Heritage Foundation publicerat [Index of Economic Freedom](#). Sveriges ekonomiska frihetspoäng är 77,9, vilket gör landets ekonomi till den 12:e friaste i 2025 års *Index of Economic Freedom*. Landets ekonomiska frihetspoäng är högre än världs- och regiongenomsnittet. Sveriges ekonomi anses vara "mestadels fri" enligt 2025 *Index*. Jämfört med föregående års *index*, där Sverige rankades på 9:e plats, har landet dock tappat tre placeringar.

Indexet konstaterar följande: "Den svenska ekonomin presterar bra inom de ekonomiska frihetspelarna rättsstatsprincipen och regleringseffektivitet, vilket underlättas av en öppen marknadspolitik som upprätthåller dynamiska handels- och investeringsflöden. Den starkt institutionaliserade rättsliga och regulatoriska miljön uppmuntrar entreprenörsaktivitet, men de arbetsrättsliga regleringarna är bland Europas mest rigida. Den monetära stabiliteten har upprätthållits väl, men inflationstrycket fortsätter. Bankregleringarna är förnuftiga och utlåningen har varit försiktig. Tillströmningen av ett stort antal

migranter och det ökande gängvåldet har gjort invandringen till en central fråga. Sverige får sämst betyg i kategorierna skattetryck och offentliga utgifter.”

I motsats till vad antikapitalister påstår visar denna studie av den ekonomiska friheten i 184 länder att mer ekonomisk frihet, inte mer statlig reglering eller utvecklingsbistånd, är det enda effektiva sättet att lindra miljöförstöring och fattigdom.

Denna slutsats stöds av en jämförelse mellan *Index of Economic Freedom* och andra ekonomiska index, såsom Yale University's *Environmental Performance Index*. Länder som klassificeras som "Free and Mostly Free" i *Index of Economic Freedom* har en genomsnittlig *Environmental Performance Index*-poäng på 61,1, vilket är betydligt högre än poängen för länder som klassificeras som "Repressed" (40,6).

Framförallt är fattigdom ett problem i ekonomiskt ofria länder, vilket en jämförelse mellan *FN:s Multidimensional Poverty Index* (som omfattar 104 utvecklingsländer) och *Index of Economic Freedom* visar. I utvecklingsländer som klassificeras som mestadels eller måttligt fria ligger fattigdomsgraden på 1,8 procent. I länder som kategoriseras som mestadels ofria eller förtryckta är fattigdomsgraden däremot 15,7 procent, vilket är nästan nio gånger högre.

Sällan har ett land klättrat så många placeringar i *indexet* från ett år till ett annat som Argentina. Med plats 124 av 184 tillhör Argentina fortfarande den grupp av länder som anses vara "Mostly Unfree". I förra årets index låg Argentina dock bara på 145:e plats, vilket innebär att landet har klättrat 19 placeringar jämfört med året innan. Jag misstänker att denna förbättring skulle ha varit ännu större om datainsamlingen för *indexet* inte hade avslutats i juni 2024. Argentinas snabba uppgång kan tillskrivas Javier Mileis ekonomiska reformer, som inledningsvis ledde till en tillfällig ökning men som sedan dess har resulterat i en betydande minskning av fattigdomen.

Argentinas språng uppåt i indexet överträffar till och med förra årets största vinnare, Vietnam, som klättrade 13 platser i 2024 års index jämfört med 2023.

I en långsiktig jämförelse sedan 1995 har Vietnam ökat med 23,5 procentenheter, vilket är mer än något annat land av jämförbar storlek i världen (USA har tappat mer än 6 procentenheter under samma period). Även om Vietnam lyckades öka med ytterligare 2,4 poäng i år jämfört med föregående år, hamnade landet i relativa termer endast på plats 61 av 184 länder. Vietnam rankas på plats 11 av 39 länder i Asien och Stilla-havsområdet. Landets ekonomiska frihetspoäng är högre än världs- och regiongenomsnittet. Vietnams ekonomi anses vara "måttligt fri" enligt 2025 års *index*. "Vietnams ekonomi håller på att bli mer marknadsorienterad genom att dra nytta av landets gradvisa integration i det globala handels- och investeringssystemet. Trots en partiell privatisering av statsägda företag, liberalisering av handelssystemet och ett ökat erkännande av privat äganderätt, hindrar dock institutionella brister fortfarande en mer hållbar utveckling."

Vietnam visar återigen på sambandet mellan ekonomisk frihet och fattigdom. I början av 1990-talet levde nästan 80 procent av den vietnamesiska befolkningen i fattigdom enligt [Världsbankens uppgifter](#), medan den siffran idag har minskat till mindre än 4 procent. Det kommer att bli intressant att se vilken inverkan den radikala rationalisering av statsapparaten som Vietnam nyligen tillkännagav kommer att ha på landets placering i nästa års index.

Om man ser till indexet som helhet har inte mycket förändrats i topp- och botten grupperna. Precis som förra året är de ekonomiskt mest fria länderna Singapore, Schweiz, Irland, Taiwan och Luxemburg, medan Venezuela, Kuba och Nordkorea återigen hamnar längst ner på listan.

I samband med *indexet* är det också intressant att analysera flyktingarnas migrationsmönster: för det mesta flyr flyktingar från länder med mindre ekonomisk frihet till länder med större ekonomisk frihet. Enligt [uppgifter från UNHCR](#) har åtta miljoner människor flytt från det socialistiska Venezuela under de senaste åren. Endast länder i krig har sett en större utvandring av människor. Och [90 procent](#) av de människor som har stannat kvar i Venezuela lever i fattigdom.

Det ska bli intressant att se nästa års index. I år rankas USA så lågt som på 26:e plats. Detta innebär att det finns 16 europeiska länder som överträffar USA när det gäller ekonomisk frihet. Men det ska inte ses som ett erkännande av de europeiska länderna, där den ekonomiska friheten också är alltmer hotad. USA:s lägre ranking beror främst på den extremt höga statsskulden, som är ett av 12 kriterier som indexets författare använder för att rangordna länderna. Utan en vändning av trenden för statsskulden kommer USA att få svårt att förbättra sin position avsevärt.

Rainer Zitelmann är författare till [Myter om kapitalism](#)

◀ Sten Niklasson: Tingen talar

Erik Lakomaa: Vad kan vi lära av kalla kriget? ▶